

Hoitopäiväkirjalla

LAATUA PERINNEBIOTOOPPIEN HOITON

Hoitopäiväkirjaa pidetään ympäristösopimustuella hoidettavilla perinnebiotoopeilla. Hoitopäiväkirjaan merkitään kaikki vuosittaiset hoitotoimet ja hoidon vaikutukset ympäristöön. Sen tarkoitus on kertoa ympäristösopimuskohteissa tehdyt vuosittaiset työt viranomaisten niitä kysyessä.

Hyvin toteutettu hoitopäiväkirja auttaa myös nostamaan perinnebiotoopin hoidon laatua. Hoitopäiväkirjan tietoja kannattaa käyttää seuraavien vuosien hoitotöitä suunniteltaessa sekä vuosittaisen hoitotyön arvioinnin välineenä. Hoitopäiväkirja edistää sekä perinnebiotoopin hyvää hoitoa, että eläinten hyvinvoinnin toteutumista.

Hoitopäiväkirja hoidon apuna

Hoidon laadun

toteutuminen ja onnistuminen mietityttää usein. Perinnebiotooppien hoidon alkuvaiheessa kannattaa tehdä asiantuntijoiden kanssa laatu- kierroksia, joissa keskitytään hoidon tavoitteiden toteutumiseen kohteessa.

Seuraavat 10 asiaa vaikuttavat perinnebiotoopin hoidon laatuun ja perinnebiotoopin arvoon. Keskittymällä erityisesti perinnebiotoopille sopivaan laidunnuspaineeseen, hoitorauvauksiin ja ongelmalajien poistoon nostetaan perinnebiotoopin arvoa.

Hoitopäiväkirjaa kannattaa pitää hoitokokonaisuuk- sittain. Yksi hoitokokonaisuus käsittää kaikki samassa aitauksessa olevat lohkot.

HOITOPÄIVÄKIRJAAN KANNATTAA MERKITÄ:

1. Perinnebiotooppityyppi

Hoitopäiväkirjan alkuun voi merkitä onko kohde esimer- kiksi metsälaidun, hakamaa, meren- tai järvenrantaniitty, tuoreniitty tai keto. Näillä kaikilla perinnebiotooppityy- peillä on erilaisia hoidon tavoitteita tai hoitoon liittyviä toimia ja tavoitteita, jotka kannattaa myös merkitä ylös.

2. Laidunnus

Laidunnuksen aloitus- ja lopetuspäivämäärät. Vuosittai- nen eläinmäärä, eläinlaji ja laiduneläinten ikä. Muutokset eläinmäärissä laidunnuskaudella.

3. Laidunnuspaine

Laidunnuspaineeseen vaikuttavat laidunnuksen aloitus- aika, eläinmäärä, eläinten ikä, laidunnustapa, laitumen ominaisuudet (kasvillisuuden eli rehun määrä, maape- rän kosteus, pinta-ala), säätila ja hoidon tavoite. Näistä muodostuu laidunnuspaine eli kuinka paljon eläimiä on tavoitteen mukainen optimimäärä laitumelle. Oikea laidunnuspaine syntyy kokemuksesta ensimmäisten laidun- nusvuosien aikana.

4. Laitumen lohkottaminen

Suurilla ja vaikeasti hallittavilla perinnebiotooppilohkoilla kannattaa lohko jakaa osiin väliaidoilla. Tämä mahdollis- taa koko alueen tasaisen laidunnuksen ja laidunnuspai- neen. Tämä toimii erityisesti metsälaitumilla ja meren- rantaniityillä sekä rotaatiolaidunnusta ja laidunkiertoa hyödynnettäessä.

5. Eläinten valvonta ja juomavedestä huolehtiminen

Valvonta tulee toteuttaa päivittäin, saari-kohteissa harvemmin. Valvonnan yhteydessä tarkastetaan myös juomaveden ja kivennäisten saatavuus, laidunnuspaine ja aitojen kunto.

6. Hoitorauvaukset

Peruskunnostetuilla kohteilla tarkkaillaan erityisesti sellaisten puuvartisten kasvien taimien leviämistä, joita eläimet eivät syö. Tällaisia ovat mm. kuusi, lepät sekä terttuselja. Nämä lajit on usein poistettava raivaamalla. Muiden puiden taimet maistuvat yleensä eläimille. Sopimuskauden aikana kaatuneet puut karsitaan ja rungot jätetään lahopuiksi. Raivausjätteet vietään pois lohkoilta.

7. Niitto

Täydennysniitto toteutetaan alueilla, joilla on eläinten hylkylaikkuja tai ongelmalajeja ja joiden koneellinen niitto on mahdollista. Niittojäte kerätään pois.

8. Ongelma- ja vieraslajien torjunta

Kohteen ongelmalajit torjutaan kullekin kasvilajille sopivalla tavalla. Vieraslajit ovat vaativia torjuttavia, mutta varsinkin lampaat syövät lupiinia, jättiputkea ja jättipalsamia. Ongelmalajeja laitumilla ovat mm. nurmilauha, kastikat, järviruoko, vadelma ja sananjalka.

9. Rakenteet

Rakenteita kunnostetaan keväisin ja laidunkauden aikana. Rakenteiden eli aitojen ja porttien tulee pitää laiduneläimet aitauksessa.

10. Hoidon vaikutukset ympäristöön

Maisemalliset vaikutukset on helppo nähdä perinnebiotoopeilla avoimuuden lisääntymisenä. Kannattaa tutustua alueen esim. kasvilajistoon, jotta oppii näkemään lajistollisia vaikutuksia.

HYVÄN HOIDON LAATUMITTAREITA PERINNEBIOTOOPILLA

- Alue edustaa selkeästi tavoiteltua perinnebiotopityypin luontotyyppiä
- Hoidossa on huomioitu myös maisemalliset arvot
- Monipuolinen kasvi-, sieni-, hyönteis- ja lintulajisto
- Suunnitelmallinen hoito
- Monilajinen ja eri-ikäinen puulajisto
- Uhanalainen lajisto on huomioitu hoidossa
- Alueella on vähän ei-toivottuja sekä rehevyydestä kertovia lajeja
- Alueella ei kasva vieraslajeja
- Kohteeseen sopiva laiduntava eläinlaji
- Kohteessa on lahopuuta, pysty- ja maalahoja
- Laidunnuspaine on mitoitettu oikein
- Laidunnuspainetta säädellään tarvittaessa
- Laajoja alueita laidunnetaan lohottamalla
- Laidunnuksessa ja raivauksissa huomioidaan linnut
- Tarvittavat raivaukset ja niitot on tehty ajallaan ja raivaus- ja niittojäte kuljetettu pois
- Kohteen peruskunnostus on toteutettu ennen hoidon alkua
- Kohteessa on hyvin toteutetut rakenteet
- Aluetta ei laidunneta pellon yhteydessä eikä karjalle anneta lisärehua
- Eläinten hyvinvoinnista on huolehdittu

LÄHTEET

Huhta, A-P. 2021. Opas perinnemaisemiin. Niitut, kedot, ahot ja metsälaitumet.

Raatinen, K. 2009. Perinnebiotooppien seurantaohje. Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja B 117. <https://julkaisut.metsa.fi/wp-content/uploads/sites/2/2012/06/b117.pdf>

Tavoitteet teiksi.2005. Metsähallituksen luontopalveluiden suuntaviivat perinnebiotooppien hoidolle 2025. <https://julkaisut.metsa.fi/wp-content/uploads/sites/2/2021/02/perinnebiotooppien-hoidon-suuntaviivat-2025.pdf>

